

3. Пивоварчук В.С., Кижяев С.А., Усенко А.А., Белай А.Г., Яровая И.В. Особенности обучения интегративному комплексному валеологическому методу “Конструктор здоровья”^{TM} по управлению здоровьем индивида против распространенных заболеваний // Матер. XI міжнар. наук.-пр. конф. (м. Харків, 11–13 квітня 2013 р.). – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – С. 145–151.

4. Усенко Л.В., Канюка Г.С., Усенко А.А., Оленюк Д.В. Когнитивные дисфункции – проблема XXI века, принципы целенаправленной коррекции и профилактики // Матер. IX Междунар. научн.-пр. конф. МАБЕТ “Грани познания: пространственно – временные субстанции живых волн” (г. Днепропетровск, 7–8 сентября 2015 г.) / под научн. ред. проф. В.А. Ткаченко. – Днепропетровск: МАБЭТ, 2015. – Т. 1 – С. 159–164.

5. Усенко А.А., Пивоварчук В.С. Некоторые особенности изучения нетрадиционной медицины и их применение в практике целительства // Матер. XI міжнар. наук.-пр. конф. (м. Харків, 11–13 квітня 2013 р.). – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – С. 198–204.

**Ігнашук О.В.¹, Кобилянська І.М.²,
Комарницька Н.Т.¹, Малачкова Н.В.¹**

¹Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова

²Вінницький національний технічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ В МЕДИЦИНІ

Медична галузь завжди потребувала постійного оновлення знань, їх удосконалення та поглиблення. Традиційною формою професійного зростання лікаря участь у конференціях, форумах, з'їздах, курсах підвищення кваліфікації та тематичного вдосконалення. Проте в епоху інновацій та стрімкого розвитку науки та техніки поняття “навчання протягом життя” набуло нового сенсу, адже з'явилося багато різноманітних і ефективних можливостей його реалізації. Маючи доступ до Інтернету та оволодівши іноземною мовою, фахівці набувають широких можливостей для опанування знань дистанційно за допомогою масових відкритих онлайн-курсів (МВОК) (англ. – *massive open online courses* – *МООС*).

МВОК набули широкої світової популярності, хоча їх впровадження почалося відносно недавно – з 2010 року. Таку форму поширення знань, як онлайн-курси широко використовують найпрестижніші університети світу: Гарвардський, Стенфордський, університет Торонто та інші, що значно підвищило доступність студентів до сучасних знань та педагогічних технологій, якими раніше користувалося вузьке коло осіб [3, с. 8; 4, с. 74].

Іншими перевагами навчання на принципах МВОК є вільний графік – слухач сам визначає де, коли та яким чином він буде опановувати матеріал [3, с. 1]. Тривалість таких курсів, в залежності від тематики, платформи та університету, складає до 8 тижнів і потребує від студентів витрат часу в межах 3–7 годин на тиждень. Матеріали на цих курсах подаються, зазвичай, в інтерактивному форматі: короткі інформативні лекції та методичні вказівки до виконання практичних завдань, кейси, проблемні завдання для обговорення, тестові питання, дискусії, лекції та практичні заняття в інтерактивному режимі. Викладачі онлайн-курсів, як правило, в режимі реального часу здійснюють моніторинг відповідей слухачів та їх думок щодо запропонованих до вивчення

матеріалів певної теми в розділі дискусії, коментують їх в інтерактивному режимі [3, с. 8]. У деяких випадках слухачів долучають до коментування та оцінки доробків інших студентів, що є ефективним механізмом контролю якості навчання та підвищення їх відповідальності [1, с. 58].

Аудиторія курсу, особливо англомовного – мультинаціональна, отже, у слухачів завжди є можливість під час дискусії поспілкуватись з колегами з усього світу. Ще однією особливістю аудиторії є різноманіття вікової структури – онлайн-курси можуть проходити як студенти під час фахової підготовки, так і в процесі післядипломної підготовки, але головними слухачами цих курсів є фахівці віком до 30 років з різним рівнем професійного досвіду [1, с. 57].

МВОК не є основним методом навчання, а ефективно доповнює його традиційні форми. Навчання на таких курсах в більшості випадків є безкоштовним. Оплату організатори таких курсів, зазвичай, вимагають за сертифікати про їх проходження у розмірі від 30 у.о. та вище, в залежності від університету, який створив курс, та платформи для його підтримання. Найпопулярнішими платформами, де можна знайти курси з абсолютно різної тематики є: www.edx.org, www.udacity.com, www.novoed.com, www.futurelearn.com, www.coursera.org, тощо, серед яких з 2014 року функціонує й українська – www.prometheus.org.ua.

Онлайн-курси постійно вдосконалюються за рахунок впровадження сучасних педагогічних технологій. Так, вже з'явилися різновиди МВОК, засновані на виконанні завдань (*task-based MOOC*), використанні коннективістського підходу (*connective MOOC*) та створені відомими міжнародними університетами сертифіковані курси з позначкою “x” [1, с. 57]. Цікавими є експерименти з впровадженням в онлайн-освіту нових методів навчання. Так, у Маастрихтському університеті, відомому за викладанням навчальних дисциплін за методикою проблемно-орієнтовного навчання, активно розробляються онлайн-курси з використанням цього методу. Перевагами проблемно-орієнтовного навчання є використання колабораційних принципів (створення груп для розв'язання навчальних проблем загальними зусиллями), активне залучення слухачів курсу до інтерактивного навчання, здобуття знань і формування умінь, навичок та компетенцій для практичного розв'язання навчальних проблем, які наближені до реальних ситуації [2, с. 1].

Серед недоліків МВОК є потреба у високій самомотивації слухачів для проходження та, особливо, завершення курсу. Розробники постійно вдосконалюють методики викладання, підвищують інформативність та візуальну привабливість цих курсів. Проте, не можна не зазначити, що такій формі освіти бракує постійного “зворотнього зв'язку” та ефективного контролю набутих слухачами знань. Тому на більшості інтернет-платформ системи оцінювання успішності для отримання слухачами сертифікату ґрунтуються на результатах виконання практичних завдань, відповідей на тестові питання та участі у дискусії. Про успішне завершення курсів свідчить проходження всіх обов'язкових компонентів навчальної програми курсів та вірні відповіді не менше, ніж на 90% тестових завдань. У медицині вкрай важливим є практична орієнтованість знань та формування під час навчання на курсах потрібних для

подальшої фахової діяльності вмінь, навичок і компетенцій [3, с. 8]. Але потрібно зауважити, що онлайн-курси забезпечують кращі умови для теоретичного навчання, з обмеженими можливостями у формуванні у слухачів практичних навичок і компетенцій, що є певним недоліком для медичної галузі.

Попри те, що МВОК набули за кордоном широкого поширення, в Україні існує низка додаткових перепон, що значно стримують зріст популярності онлайн-навчання. По-перше, це обмежена кількість якісного контенту українською мовою та низький рівень вільного володіння іноземними мовами для можливості проходження закордонних курсів. По-друге, відсутність дієвого механізму мотивації слухачів для залучення до цієї форми освіти, адже, в медичній галузі проходження таких курсів з отриманням сертифікату офіційно не вважається формою підвищення кваліфікації та не зараховується як передатестаційні курси [1, с. 58].

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова з 2015 року приймає участь в міжнародному проекті “Поєднання інновацій, здоров’я та суспільств: освітній розвиток потенціалу в сусідніх районах східної Європи” – *“Bridging Innovation, Health and Society: Educational capacity building in Eastern Europe Neighborhood Area (BIHSENA)”*. Проект співфінансується програмою Європейського союзу “Еразмус +”. У цій публікації знайшли відображення лише погляди авторів на дану проблему, Європейська комісія не несе відповідальності за її зміст.

У рамках проекту співробітники університету приймають участь у розробці двох МВОК: “Зближення охорони здоров’я та суспільства” (*Bridging health care and society*) та “Здоров’я та охорона здоров’я в пострадянських країнах: дилеми управління в перехідний період” (*Health and health care in post-Soviet countries: Dilemmas of governance in transition*). Матеріали розроблених нами онлайн-курсів будуть розміщені наприкінці 2017 – на початку 2018 року на одній з інтернет-платформ.

Дані курси, завдяки залученню при їх розробці знань та досвіду партнерів з Нідерландів, покликані втілити головні принципи проекту BIHSENA – покращити та створити додаткові освітні можливості в східноєвропейських країнах. Наукове та практичне зближення медицини та соціології сприятиме формуванню міждисциплінарних зв’язків та кращому розумінню фахівцями з охорони здоров’я сучасних потреб суспільства.

Отже, в сучасних умовах інформаційного суспільства для лікарів створена безліч можливостей підвищувати рівень своїх знань, умінь, навичок і компетенцій, навчаючись на масових відкритих онлайн- курсах, які розроблені в найпрестижніших університетах світу. Участь у таких курсах дозволяє обмінюватись досвідом і налагоджувати професійні зв’язки з фахівцями медичної галузі з усього світу для підвищення власної конкурентоздатності на ринку праці.

Література

1. Кузьменко Г., Хорольський О. Масові відкриті онлайн-курси у контексті трансформації вищої освіти України // Педагогічні науки. – 2015. – № 63. – С. 56–61.

2. de Jong N., Könings K.D., Czabanowska K. The development of innovative online Problem-Based Learning: a leadership course for leaders in European Public Health [Електронний ресурс] // Journal of University Teaching & Learning Practice. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://ro.uow.edu.au/jutlp/vol11/iss3/3>.

3. Kennedy J. Characteristics of massive open online courses (MOOCs): a research review, 2009-2012 // Journal of Interactive Online Learning. – 2014. – № 1. – Vol. 13. – С. 1–16.

4. López-Meneses E., Vázquez-Cano E., Román P. Analysis and implications of the impact of MOOC movement in the scientific community: JCR and Scopus (2010–13) // Comunicar. – 2015. – № 44. – С. 73–80.

Ізбаш С.С.

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У ПРОЦЕСІ АНДРАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Проблема здоров'язбереження завжди була актуальною у суспільстві. Останнім часом на законодавчому рівні прийнято низку документів, які регулюють діяльність навчальних закладів, медичних установ і суспільства в цілому щодо проблем здоров'язбереження молоді: Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2013 .), Міжгалузєва комплексна програма “Здоров'я нації на 2002–2011 р.”, Комплексна програма “Репродуктивне здоров'я нації” на період до 2015 р. (2013 р.), Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров'я нації” (2013 р.), Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015 р.). Зокрема, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки одним із ключових напрямів державної освітньої політики визнано “формування здоров'язбережного середовища, екологізація освіти, валеологічної культури учасників навчально-виховного процесу”.

Пріоритетом майбутнього викладача, як будь-якого іншого фахівця, є отримання якісної професійної підготовки. Професійна підготовка викладача для освіти дорослих полягає в опануванні ним професійними компетенціями, які передбачені освітньо-професійною програмою, у ході здійснення навчального процесу чи під час проходження педагогічної практики. Одним із видів професійної підготовки є андрагогічна підготовка, яка в процесі вивчення ряду андрагогічних дисциплін озброює майбутнього викладача професійними знаннями, уміннями і навичками для роботи з дорослими. Аналіз актуальних досліджень показав, що проблемі професійної підготовки викладачів вищої школи присвячено багато досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів. Теоретичні та методологічні основи даної проблеми знайшли відображення у працях українських (В. Бондар, С. Вітвицька, В. Равченко, В. Бобрицька, О. Гура, А. Алексюк, О. Дубанесюк, Н. Гузій, В. Озова, Л. Хоружа, Д. Чернілевський, А. Кузьмінський, С. Чорна, О. роценко, В. Воротняк, Ю. Кравченко, Т. Шестакова, Р. Цокур, Т. ущенко, С. Сисоєва, Л. Козак) та російських (Ю. Алфьоров, Я. Батишев, В. Сенашенко, О. Абдуліна, Ф. Гоноболін, Н. Кузьміна,